

Prof. dr hab. Andrzej Kaleta
Instytut Socjologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

**Ocena osiągnięcia naukowego oraz aktywności naukowej
prof. dra hab. Dariusza Jemielniaka,
w związku z wystąpieniem o nadanie stopnia doktora habilitowanego**

Prof. dr hab. Dariusz Jemielniak - od lat pięciu profesor nauk ekonomicznych (2014 – Prezydent RP); od lat 10. doktor habilitowany nauk ekonomicznych w dyscyplinie zarządzanie (2009 - Senat Akademii Leona Koźmińskiego w Warszawie, z wyróżnieniem); od lat 15. doktor nauk ekonomicznych w zakresie nauk o zarządzaniu (2004 - Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Zarządzania im. L. Koźmińskiego w Warszawie); od lat 19. magister zarządzania (Uniwersytet Warszawski, z wyróżnieniem); od ukończenia studiów do dzisiaj związany zawodowo z Akademią Leona Koźmińskiego w Warszawie (profesor zwyczajny, kierownik Katedry Management in Networked and Digital Societies) - jest przykładem błyskotliwej kariery naukowej. Stopnie naukowe i tytuł naukowy, do których w Polsce dochodzi się zazwyczaj przez lat około czterdzieści, uzyskał w niecałych piętnaście, a jego dorobek naukowy w dziedzinie nauk społecznych znacznie przekracza to, z czym miałem do czynienia jako recenzent w przewodach habilitacyjnych i o tytuł profesora.

***

Na dorobek naukowy prof. Jemielniaka w zakresie socjologii składają się monografia zatytułowana *Socjologia Internetu* (Wydawnictwo Scholar 2019) oraz artykuł opublikowany w roku 2018, w czasopiśmie *Studia Socjologiczne* (2018/2), zatytułowany *Socjologia 2.0: o potrzebie łączenia Big Data z etnografią cyfrową, wyzwania jakościowej socjologii cyfrowej i systematyzacji pojęć*; proponowane jako osiągnięcie naukowe. Oprócz tego w okresie po uzyskaniu tytułu profesora, a więc w ciągu ostatnich pięciu lat, opublikował jedną książkę (*Common knowledge? An ethnography of Wikipedia*; Stanford University Press 2014), a kolejną zredagował naukowo (*The Laws of the Knowledge Workplace*; Surrey: Gower/Ashgate 2014). Ponadto jest autorem dwóch i współautorem siedmiu artykułów naukowych; tekstów (3) wchodzących w skład opracowań o charakterze

monograficznym bądź encyklopedycznym; redakcji i współredakcji naukowych prac zbiorowych (2).

Wskazane opracowania zostały opublikowane w większości w języku angielskim; na ogół w wysoko punktowanych czasopismach naukowych z tzw. listy A. Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (*HUMOR: International Journal of Humor Research* – 20 pkt.; *Journal of the Association for Information Science and Technology* – 30 pkt.; *PLoS ONE* – 40 pkt.; *Feminist Review* – 25 pkt.; *Journal of Organizational Change Management* – 20 pkt.); w wydawnictwach głównie zagranicznych (Palgrave Macmillan, Sage). Odzwierciedla to sumaryczny impact factor publikacji za lata 2016-2018: **11,664**, i wysoka liczba cytowań, zarówno według bazy Scopus (150), jak i Google Scholar (1465).

Pokażną liczbę znaczących publikacji - odnotowanych w środowisku socjologicznym, między innymi, dzięki recenzjom w uznanych czasopismach naukowych: *Journal of Sociology* czy *Anthropology of Work*; skutkujących zaproszeniami do podejmowania badań w najważniejszych światowych ośrodkach naukowych (Uniwersytet Harvarda, Massachusetts Institute of Technology) - uzupełniają inne przejawy aktywności naukowej prof. Jemielińska:

- kierowanie trzema (udział w jednym) projektami badawczymi, finansowanymi ze środków Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej i Narodowego Centrum Nauki;
- udział w organizacji (członek komitetów sterującego i organizacyjnego) międzynarodowych konferencji obradujących w Warszawie nad zagadnieniami społeczeństwa informacyjnego (Internet Governance Forum - 2018; EURAM - 2016); uczestnictwo z referatami w 11. konferencjach naukowych głównie za granicą (10), przede wszystkim w Japonii i USA ;
- udział w zespołach redakcyjnych dwóch anglojęzycznych czasopism naukowych : *Journal of Organizational Change Management* oraz *Tamara Journal for Critical Organization Inquiry* (w tym ostatnim do roku 2012 pełnił funkcję redaktora naczelnego);
- uczestnictwo w radach naukowych trzech czasopismach wydawanych za granicą: *The Journal of Peer Production*; *International Journal of Society Systems Science*; *International Journal of Information Systems and Social Change*; jak również aktywność w recenzowaniu opracowań proponowanych do druku najpoważniejszym - jak się domyślam¹ - branżowym czasopiśmie naukowym , w tym – czego również się domyślam – wydawanym głównie za granicą.
- członkostwo w kilku międzynarodowych towarzystwach naukowych (aktualnie w: *Association of Internet Researches* oraz *Polskim Towarzystwie Socjologicznym*); Komitetach

¹ W przejrzystej przygotowanej dokumentacji znalazłem na ten temat tylko dwa zdania (s.9 Wykazu dorobku habilitacyjnego).

PAN: Socjologii; Nauk Organizacji i Zarządzania (po dwie kadencje); Etyki w Nauce (aktualnie);

- pełnienie tzw. funkcji zaufania publicznego w zespołach doradczych powołanych przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (ds. wykazów czasopism naukowych), Ministerstwo Cyfryzacji (ds. zarządzania Internetem) i inne instytucje rządowe (Komitet Polityki Naukowej – wiceprzewodniczący w roku 2016) i pozarządowe (Centrum Nauki Kopernik); a także udział w kilku gremiach oceniających wnioski o stypendia, staże, środki na badania i tym podobne, powoływanych przez prestiżowe fundacje (im. Fulbrighta, Komisji Europejskiej) i inne tego typu organizacje (Program Mobilność Plus, Olimpiada Cyfrowa);

- staże naukowe i wizyty studyjne, połączone z wykładami i odczytami, w prestiżowych uczelniach (Harvard University, Universidad Complutense de Madrid) i naukowych ośrodkach zagranicznych (Massachusetts Institute of Technology).

Do tego; w okresie obejmowanym oceną dorobku naukowego i aktywności naukowej, to jest w latach 2014-2019; prof. Jemielniak wypromował jednego doktora (2016). Pełni funkcje promotora w 5. kolejnych przewodach doktorskich.

Bardzo wysoko oceniam Jego aktywność na polu popularyzacji nauki w kraju i za granicą - polegając przede wszystkim na upowszechnianiu stanu wiedzy o zastosowaniach technologii cyfrowych oraz wyników własnych prac badawczych nad tymi zagadnieniami - na łamach najbardziej opiniotwórczych magazynów zagranicznych: *New York Times* czy *Der Spiegel*; nie wspominając o polskich: *Newsweek Polska*, *Gazeta Wyborcza*, *Polityka*. O opinie Dariusza Jemielniaka na temat najważniejszych kwestii z pogranicza mediów cyfrowych i polityki, ale także funkcjonowania szkolnictwa wyższego, ubiegają się również najpoważniejsze polskie stacje telewizyjne (*TVN*, *Polsat*) oraz radiowe (*Polskie Radio*, *tokfm*).

W okresie ostatnich pięciu lat wielowątkowa aktywność naukowa profesora Jemielniaka spotkała się z wieloma formalnymi wyrazami uznania, pod postacią nagród instytucji krajowych (Nagroda Naukowa Rektora Akademii Leona Koźmińskiego – 2017; Nagroda Naukowa Prezesa Polskiej Akademii Nauk – 2016) oraz przede wszystkim zagranicznych (Nagroda Wydziału Socjologii Uniwersytetu w Surrey – 2019; Dorothy Lee Award for Outstanding Scholarship in the Ecology of Culture - Media Ecology Association 2015; Nagroda Berkman-Klein Center for Internet and Society – Harvard University 2015), za wybitne osiągnięcia naukowe.

W tym samym stopniu jak ilościowy wymiar dorobku profesora Dariusza Jemielniaka satysfakcjonuje jakość naukowa tego, co opublikował po uzyskaniu tytułu profesora. Przypominam, że poza opracowaniami wchodzącymi w zakres osiągnięcia naukowego (o których później), to 14 różnych publikacji (w tym autorska książka oraz redakcja i współredakcja opracowań zbiorowych) poświęconych głównie socjologii cyfrowej i jej ilościowym i jakościowym podejściom badawczym, a także w jakimś sensie wątkom pobocznym wobec głównego nurtu, czyli podstawom metodologicznym i rozwojowi jakościowych metod badań organizacji oraz pracy opartej na wiedzy.

Pierwsza sfera zainteresowań - obecnych w autorskiej książce (*Common knowledge? An ethnography of Wikipedia* – Stanford University Press 2014); w kilku artykułach naukowych autorstwa (np.: *Breaking the Glass Ceiling on Wikipedia*; *Wikimedia Movement Governance: The Limits of A-Hierarchical Organization*) i współautorstwa prof. Jemielniaka (na ogół z jego wysokim udziałem procentowym: *Cultural Diversity of Quality of Information on Wikipedias* – 50%; *Inequalities in Open Source Software Development: Analysis of Contributor's Commits in Apache Software Foundation Projects* – 33,3 %), opublikowanych w wysoko punktowanych (minimum 14 ale i 40 punktów) czasopismach zagranicznych i krajowych; oraz w rozdziałach / hasłach opracowań zbiorowych - obejmuje zagadnienie kulturowych (różnych dla różnych społeczeństw) preferencji sposobu wytwarzania i prezentacji wiedzy oraz istoty kapitału społecznego (procesów współpracy i konfliktu czy zjawiska biurokracji) w zbiorowościach wirtualnych. Sposób ich interpretacji - z perspektywy licznych subdyscyplin socjologii, zarówno tej bardziej klasycznej (socjologii wiedzy, kultury, organizacji, pracy i zawodu, nauki i technologii), jak i dopiero powstającej socjologii cyfrowej (socjologii Internetu, socjologii wirtualnej, socjologii sieciowej, cybersocjologii); a także etnografii bardziej tradycyjnej (autoetnografii, etnografii wielostanowiskowej) i tej cyfrowej - nierzadko zmusza do zasadniczych rewizji żelaznych, jakby się wydawało, aksjomatów socjologii tradycyjnej (np. o współpracy w społecznościach sieciowych). Przez nawiązania do możliwości technologii informatycznych otrzymujemy z kolei propozycje nowatorskich rozwiązań w zakresie procedur, metod, technik i narzędzi badawczych socjologii - analiza sieciowa, badania społeczności internetowych, Big Data, kulturomika, coolfarming, cyfrowa adaptacja tradycyjnych kwestionariuszy wywiadu i wiele innych - wraz z ilustracjami praktycznych zastosowań w badaniach ważnych zjawisk społecznych, nie tylko tych obecnych w sieci, ale także adaptacji ustaleń socjologii bardziej tradycyjnej (na przykład koncepcji Zygmunta Bauman'a czy Sławomira Magali) do analiz społeczeństwa wirtualnego.

Dokładnie to samo można powiedzieć o sferze zainteresowań metodologicznymi podstawami badań organizacji - najszerzej obecnej w dwutomowej monografii

Qualitative Methodologies in Organization Studies (Palgrave Macmillan 2018), zredagowanej przy współpracy Małgorzaty Ciesielskiej - skutkujących nowatorską metodą badań kultury organizacyjnej przez analizę humoru pracowniczego, a do tego porządkowaniem i klasyfikowaniem nowoczesnych procedur i metod badawczych wykorzystywanych przez nauki o zarządzaniu. Ten swego rodzaju zmysł systematyzacyjny, bardzo niekiedy skomplikowanej materii badań i analiz, przyczynia się do przybliżenia nowego i pewnie wkrótce dominującego sposobu uprawiania naszej dyscypliny także socjologom i osobom zainteresowanym socjologią, z różnych powodów zmagającym się z syndromem wykluczenia cyfrowego.

Ostatnim polem aktywności poznawczej profesora Jemielniaka w okresie ostatnich pięciu lat były zagadnienia które określa „praca oparta na wiedzy”, podejmowane w książce pod jego redakcją naukową (*The Laws of the Knowledge Workplace*, Surrey:Gower/Ashgate 2014) i krytycznie analizowane także w dwóch artykułach naukowych. W pierwszym (*Wake Up or Perish: Neoliberalism, the Social Sciences, and Salvaging the Public University*, napisanym wspólnie z Dwydd Greenwood), pokazuje proces przejmowania władzy organizacyjnej w instytucjach naukowych przez menedżerów średniego szczebla, skutkujący między innymi obsesją kontroli. W drugim (*Bridging the Gap Between Wikipedia and Academia*, opublikowanym wspólnie z Eduardo Aibar), zwraca uwagę na niechęć środowisk naukowych do Wikipedii, analizowaną w kontekście kryzysu zaufania do wiedzy eksperckiej oraz konfliktu między instytucjami akademickim i ruchami tzw. wiedzy obywatelskiej. W obu widać jak profesor Jemielniak z wytrawnego metodologa i metodyka socjologii cyfrowej przeistacza się w socjologa demaskatora, neglżującego ważną dziedzinę życia społecznego, bo do takowych z pewnością należy nauka i instytucje wytwarzające i dystrybuujące wiedzę.

***

Podstawowym celem książki *Socjologia Internetu* - wskazanej jako osiągnięcie naukowe w przewodzie na stopień doktora habilitowanego w dyscyplinie socjologia, stanowiącej szerokie rozwinięcie idei zarysowanej w sygnalizowanym już wcześniej artykule *Socjologia 2.0: ...*, przedkładanym również jako osiągnięcie naukowe - było przybliżenie i dookreślenie przedmiotu socjologii Internetu (zajmującej się zachowaniem ludzi w trakcie kontaktów z Internetem, społecznościami internetowymi i wytworami kultury internetowej), traktowanej jako subdyscyplina nowej gałęzi socjologii (socjologii cyfrowej); a przede wszystkim usystematyzowanie wykorzystywanych w jej obrębie, w dużym stopniu nowatorskich procedur, metod i technik badawczych.

W swoim opracowaniu prof. Jemielniak koncentruje uwagę czytelnika głównie na sprawach dotyczących sposobów badań społeczności i wytworów kultury, wynikających z wprowadzenia tej innowacji technologicznej do różnorodnych wymiarów życia

współczesnego człowieka, skutkującego redefinicją relacji społecznych (relacje on-line), kryzysem wiedzy eksperckiej oraz pojawieniem się czegoś, co nazywa gospodarką dzielenia się. Szczegółnej uwadze poddaje metodologiczno-metodyczny aspekt tej zmiany, polegający także na redefinicji sposobów jej poznawania, zrywających z dotychczasowymi tradycjami socjologii, zarówno w wymiarze procedur ilościowych, jak przede wszystkim jakościowych. Przybliża więc czytelnikowi cyfrowe badania jakościowe, lokowane również w nurcie etnograficznym, wyprowadzając w tajniki etnografii cyfrowej, jednocześnie wskazując na fundamentalne różnice charakteryzujące badania etnograficzne w przestrzeni Internetu, od tych tradycyjnych, ulokowanych w tzw. realu. Adaptuje do badań cyfrowych klasyczną metodę case study, technikę wywiadu (także w jego odmianach narracyjnych), jak również badania nad fenomenami kulturowymi. W ostatniej części swej wypowiedzi prof. Jemielniak nawiązuje do kwestii etyki w badaniach socjologii cyfrowej, proponując rozwiązania nadal umożliwiające zachowanie anonimowości, prywatności badanych, uwzględnianie ich zgody na udział w badaniach, regulujące zasady własności i gwarantujące poufność danych.

Nie mam wątpliwości, że książka profesora Dariusza Jemielniaka stanowi istotny wkład w rozwój socjologii, jako że:

- stanowi prawdopodobnie pierwszą w Świecie (zakontraktowana już przez Oxford University Press do wydania w roku 2020 wersji rozszerzonej w języku angielskim) i do tego udaną, próbę syntetycznego i systematycznego, a jednocześnie wysoce nowatorskiego, ujęcia procedur, metod i technik socjologii cyfrowej;
- prezentuje aktualny stan wiedzy na temat sposobów społecznych badań w Internecie, traktowanym jako coraz ważniejszy obszar badań społecznych w związku z przenoszeniem wielu styczności, stosunków i instytucji społecznych do tzw. rzeczywistości wirtualnej;

Monografię *Socjologia Internetu*, wraz z dołączonym artykułem, uważam za wypełniającą wszystkie formalne kryteria osiągnięcia naukowego. Ponadto napisana została językiem na tyle komunikatywnym, że spełniać może również funkcje dobrego podręcznika akademickiego, swego rodzaju wprowadzenia do nowego typu metodologii i metodyki badań socjologicznych. Uważam bowiem - nawiązując do pozytywistycznej klasyfikacji nauk - że socjologia nadal tworzy ich podstawy, adaptowane, a z czasem jakoś tam przetwarzane, w obrębie innych nauk społecznych.

***

Na podstawie oceny podstawowych składowych dorobku naukowego i osiągnięcia naukowego, przedstawionych przez prof. dr hab. Dariusza Jemielniaka, **stwierdzam, że z**

wieloma naddatkami spełniają wymagania wynikające z art.16 ust.2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki; uprawniając tym samym do nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie socjologia.

Toruń, 13 lipca 2019 r.

